

Hon vågar att komma nära med hjälp av kameran. Nu möter du henne en gång i månaden i NWT:s Helg. Filmaren Sara Broos hittar inspiration i Berlin men hjärtat och livet finns i Fryksdalen.

Om smuts och parfym

Jag sitter på en buss. Mannen bredvid plockar upp en plastflaska med desinfektionssprit och smörjer in sina händer noggrant. Han är starkt parfymrad och lukterna av den tunga kryddiga parfymen och alkohol blandas. Jag blir illamående. Tar upp en dagstidning och börjar läsa men mår ännu mer illa av att läsa medan bussen kränger och emellanåt tvärbromsar. Hinner ögna igenom en artikel där Astma- och allergiförbundet är kritiska mot en film; Filip och Fredriks Tårtgeneralen som ”på ett okänsligt sätt driver med doftöverkänsliga, menar de.” Hasse P, Tårtgeneralens huvudperson, spelad av Mikael Persbrandt kliver in på ett café och en kvinna beklagar sig för att han har alldeles för mycket parfym på sig. Hon känner lukten flera meter bort. Då svarar Hasse; ”Det är meningen”. Astma- och allergiförbundets ordförande Maritha Sedvallson menar att det ger en nedvärderande bild av personer med astma, allergi och överkänslighet.

Jag håller upp tidningen så att mannen ska råka se och kanske få en tankeställare, men han är helt försjunken i sina egna tankar. Sen tänker jag att det är en sak att skildra något på film, men verkligheten är något annat. Film och konst har inget ansvar att ha en uppfostrande effekt eller visa upp

verkligheten hur den borde vara. Och om all konst skulle göras utan att någon enda skulle känna sig kränkt av någon anledning eller hitta något att kritisera, skulle ingen konst längre kunna göras.

Jag borde kanske skriva om konstnärlig frihet men det får bli en annan gång.

Jag funderar på om mannen bredvid nånsin känner sin egen doft eller om han kan känna någon annans eller överhuvudtaget några dofter, när hans egen parfym är så dominant. Kommer att tänka på en misslyckad date där mannen hade så mycket parfym att jag knappt kunde andas. Eller kvinnan på tåget som först målade sina naglar och sen parfymade sig för att avsluta med en lång dusch av hårspray.

Vi känner inte längre varandras verkliga dofter, samtidigt som det är bevisat att doften har en avgörande betydelse när vi söker en partner. Jag läser på alltomvetenskap.se att luktsinnet är det enda sinnet som går rakt in i hjärnans emotionella centrum. Lukter är därför intimt sammankopplade med känslor och minnen, både lustfyllda och ångestladdade. En av världslitteraturens klassiker handlar just om det; Prousts På Spaning Efter Den Tid Som Flytt, där doften och smaken av en madeleinekaka doppad i lindblomsté får berättaren att förflyttas tillbaka i minnet till sin barndom. Jag minns fortfarande dofter från olika hem, särskilt mina far- och morföräldrars.

Och hur definierar vi vilka lukter som är goda och vilka som inte är det?

Småbarn tvättar ofta inte håret men doftar ändå underbart gott. Rengöringsmedel och vissa parfymmer kan lukta väldigt illa. En väninna har helt slutat med tvålv, shampo och alla andra hygienprodukter. Hon tvättar håret, borstar tänderna och duschar i vatten. Och hon ser fräschare ut än nånsin och luktar naturligt gott. Vi duschar och tvättar bort våra egna dofter.

Rubbar hårets och hudens produktion av olja och fetter. Och de flesta ekologiska produkter innehåller väldigt många ämnen som heter metylparaben, etylparaben, butylparaben, etylhexylmethoxycinnamate, cyklopentasiloxanen, hexyl cinnamal, linalool, citral, geraniol,

”Vi känner inte längre varandras verkliga dofter, samtidigt som det är bevisat att doften har en avgörande betydelse när vi söker en partner”, skriver Sara Broos.

FOTO: HENRIK MONTGOMERY/TT

etcetera. Det låter som att tvätta sig i rent gift.

Det vi tror är rent och nyttigt kanske inte alltid är det och det samma gäller mat. Som besprutad frukt. Med tanke på hur många kemikalier och gifter oekologisk frukt innehåller, särskilt bananer och vindruvor kanske det vissa gånger är hälsosammare att låta bli att äta. Jag läser ett test som visar sju olika typer av bekämpningsmedel mot insekter och svamp i en och samma banan. Gifterna hade trängt in i fruktköttet.

På samma sätt kan det vi förknippar med smuts vara renare än vi tror. På sidan www.goodhousekeeping.com läser jag ett inlägg om några prylar som inte alls är så ohygieniska som vi tror. Det är till exempel vanligtvis 200 gånger fler avföringsbakterier på en skärbräda än på en toaletsits. Mynt är inte heller så fulla av bakterier som man skulle kunna tro eftersom de inte trivs på metallytor, inte heller smycken eller dörrhandtag.

För bara några år sedan var katt och damm något som genast kopplades till allergier. Nu tror allt fler experter att det är just vår renlighet som ligger bakom den stora ökningen av allergier i västvärlden. Damm och djurhår verkar skapa ett immunologiskt skydd mot allergier. Vi behöver få

i oss bakterier för att bygga upp ett bra immunsystem. Hudens normala bakterieflora hjälper till att förhindra inflammationer om vi får ett sår. ”Sluta med hysterisk desinficering av händer och ytor” uppmanar kirurgen Herman von Numers. Enligt Von Numers dödar vi annars de nyttiga bakterier som vi behöver för att må bra. - Är vi förfärligt renliga och tvättar allt så får vi inte i oss de bakterier vi behöver. Till exempel färdig barnmat är ofta steril. Om mamman ammar så får barnet hennes hudbakterier i sig, vilket hjälper att stimulera tarmfloran. Ger man å andra sidan steriliserad ersättning ur en steriliserad nappflaska så får barnet inte i sig några nyttiga bakterier. Om det däremot är fråga om sjukhusmiljö med resistent, sjukdomsalstrande bakterier eller i samband med till exempel influensa- eller norovirusepidemier är handtvätt och god hygien förstås mycket viktiga, säger han.

Jag hoppar över duschen en morgon, tänker att det kanske inte är nödvändigt att duscha precis varje dag (inte minst för miljöns skull). Jag skippar även duschen efter ett yogapass och känner min egen svettluk och påminner lite om spiskummin. Inte så farligt faktiskt...

”Småbarn tvättar ofta inte håret men doftar ändå underbart gott. Rengöringsmedel och vissa parfymmer kan lukta väldigt illa.”

